

چند قاب ماندگار

مجمسه طلایی به چه کسی می‌رسد؟

جایزه تعلق می‌گیرد به ...

فرهنگ

پنجشنبه ۱۸ دی ۱۳۹۹ :: شماره ۵۸۴۹

نقد و نسیه

اینجا را نبینید که مسعود فراس‌تی، تنها منتقد سرشناس سینمای ایران است که آن‌هم بیشتر به دلیل نقدهای صریح و شفاف‌ی‌وحن تند و تیزی در تلویزیون به چهره‌ای شناخته شده تبدیل شده، در سینمای جهان منتقد‌های نام‌آشنا و چهره‌چه در مطبوعات و چه در تلویزیون کم نداشته و نداریم. آن هم منتقدانی که حرف‌شان برو داشت و نقد مثبت و منفی آنها موثر و تعیین‌کننده بوده و هست؛ از راجر ابرت و پالین کیل تا رابین وود و اندرو ساریس و دیگران. این جماعت منتقدانی چون فرانسوا تروفو، ژان لوک گدار، کلود شابرول و ژاک ریوت در مجله سینمایی کایه دو سینما بودند که به سینما هم ورود کردند و با ساخت فیلم‌هایی موج نوی فرانسه را شکل دادند.

در سینمای ایران اما با وجود تلاش منتقدان برای روشنگری و مخالفت با ابتذال در همه این سال‌ها، کمتر پیش‌آمده منتقد‌ها وارد حوزه نظریه‌پردازی شوند و نقدهایشان بر جریان سینمای ایران تأثیر بگذارد اما به صورت مقطعی و در مواجهه با برخی فیلم‌ها گاه نقدهای خوبی نوشته شده است. در مجله فیلم دهه‌های ۶۰ و ۷۰ تا حدودی نقدهای مهم و تأثیرگذاری نوشته شده است.

طغرل افشار، شمیم بهار، هوشنگ کاووسی، پرویز دواپی، جواد طوسی، مسعود مهربانی، هوشنگ گلمکانی، مجید اسلامی، ایرج کریمی، خسرو دهقان، جمشید ارجمند، حمیدرضا صدر، احمد طالبی‌نژاد، سعید عقیقی، امیرپوریا زاون، فوکااسیان، کامبیز کاهه، جمال امید، حسین معززی‌نیا، پرویز نوری، مسعود فراس‌تی، امیر قادری، پرویز جاهد، جهانپخش نورایی، یاشار نورایی، علی معلم، نغمه ثمنی، آنتونیا شرکا، کیوان کثیریان، محمدتقی فهیم، آرش فهیم، کیوان امجدیان، خسرو تقی‌پوریاذوالفقاری، سیدرضا صائمی، امیرحسین سیادت، علی‌علائی، طهماسب صلح‌جو، احمد امینی، محمود گبرلو، سعید الهی، علیرضا نراقی، جبار آذین، حبیبه جعفریان، امیررضا نوری‌پرتو، رامتین شهبازی، مهرزاد دانش، جعفر گوردیزی، سعید قطبی‌زاده، شاپور عظیمی، محسن بیگ‌آقا، سحر صرّازاد، حسین گیتی، صفی‌برزدانیان، میثم محمدی و... از منتقد‌های سینمای ایران هستند.

در این زمینه باید به انجمن منتقدان و نویسندگان سینمایی ایران هم اشاره کرد که یکی از صنف‌های خانه سینماست و از سال ۱۳۸۵ فعالیت می‌کند. این انجمن هر سال جشنی را برگزار کرده و به سینماگران برگزیده جوایزی اهدا می‌کند. به جز فضای نقد و تحلیل تخصصی که از سوی منتقدان اسم و رسم‌دار نوشته می‌شود باید به نقدهای ژورنالیستی و فضای مجازی در سال‌های اخیر هم اشاره کنیم که فراگیر شده و بیشتر حاوی نظرات شخصی و بیان سلیقه‌هاست و ممکن است با نقد کارشناسانه فاصله داشته باشد.

مسعود فراس‌تی / اثر: شهاب جعفر نژاد

عزت!... انتظامی در وناصل‌الدین شاه، آکتور سینما

هزار و سیصد و سینما! قرن چهاردهم خورشیدی، زمان ورود و شکوفایی سینما در ایران بود؛ حالا در آخرین روزهای این سده نگاهی داریم به آنچه در این سال‌ها بر سینما گذشته است

سینمای ایران حالا دیگر از صدسالگی عبور کرده است

بخند به روی گیشه

سینمای ایران حالا دیگر از صدسالگی عبور کرده، اما شاداب‌تر و پرافتخارتر از همیشه در داخل و خارج از کشور به حیات خود ادامه می‌دهد. در حالی که گیشه سینمای ایران در داخل کشور به گردش مالی سالانه بیش از ۳۰۰ میلیارد تومانی رسیده و تنوع نسبی فیلم‌ها و ژانرها با ورود کارگردان‌های جوان، موفقیت‌های بیشتری را هم نوید می‌دهد، حضور جهانی فیلم‌های ایرانی در جشنواره‌های جهانی و البته اختصاص دادن گیشه کشورهای دیگر در سال‌های اخیر به خود، نشانه بالندگی این سینما در صدسالگی است. سینمای ایران نه تنها پیر نشده، بلکه روز به روز خود را جوان‌تر از قبل به مردم ایران و علاقه‌مندان جهانی‌اش عرضه می‌کند. در پرونده ویژه جام جم به مناسبت پایان یک قرن با سینمای ایران، به مرور موفقیت‌های داخلی و خارجی و سایر ابعاد و زوایای مختلف این سینما پرداخته ایم.

در ۱۲۶ ساله که از آغاز فعالیت سینمای جهان می‌گذرد، هنوز هیچ فرمول مشخصی برای رضایت صددرصدی و جذب طیف وسیع مخاطبان و فتح گیشه وجود ندارد. ساخت فیلم خوب و پرمخاطب، البته استاندارد و روش‌های مرسوم دارد. اما این که تماشاگران بهترین و مثبت‌ترین واکنش را به آن فیلم نشان دهند و آن را بر صدر گیشه بنشانند، هیچ قاعده از قبل مشخصی ندارد و همه چیز بستگی به اقبال آن شرکت‌سازنده و تهیه‌کننده

گروه فرهنگ و هنر

رده دوم است و دنیای ژوراسیک در رتبه ششم. فیلم عاشقانه تایتانیك در رده سوم، فیلم حماسی جنگ ستارگان: نیرو برمی‌خیزد در رده چهارم، انیمیشن‌های شیرشاه و منجمد ۲ به ترتیب در رده‌های هفتم و دهم و فیلم اکشن و ماجراجویانه سریع و خشمگین ۷ هم در رده نهم قرار دارند. نکته مهم و قابل اشاره این که در میان ۱۰ فیلم پرفروش تاریخ سینمای جهان، اثری از فیلم کم‌دی نیست. حتی با نگاهی اجمالی به ۵۰ فیلم پرفروش سینما هم کم‌دی‌ها جایی ندارند. درست برخلاف سینمای ایران که فیلم‌های کم‌دی بیشتر فهرست پرفروش‌ترین‌ها را اشغال کرده‌اند و از میان ۱۰ فیلم پرفروش تاریخ سینمای ایران، هفت فیلم کم‌دی هستند: مطرب با ۳۸٫۵ میلیارد تومان در رده اول، هزارپا در رده دوم، تگراس ۲ در رده چهارم، رحمان ۱۴۰۰ در رده پنجم، نهنگ غنبر ۲: سلکشن رویا در رده ششم، آینه بغل در رده هفتم و سالوادور نیستم در رده دهم. حتی گشت ارشاد ۲ هم که در رده هشتم قرار دارد، رگه‌هایی از کم‌دی دارد. تنها می‌ماند دو فیلم غیرکم‌دی به نام‌های متری شیش و نیم (یک درام مهیج اجتماعی) و شبی که ماه کامل شد (یک درام مهیج زندگینامه‌ای) که به ترتیب در رتبه‌های سوم و نهم جا گرفته‌اند.

تابلوی افتخارات جهانی

نام فیلم: ناخدا خورشید	نام فیلم: ندان مار
برنده پلنگ برنزی لوکارنو	برنده جایزه ویژه جشنواره مونترال
رضا ناجی	عباس کیارستمی
سال تولید: ۱۳۸۶	سال تولید: ۱۳۷۶
نام فیلم: آواز گنجشک‌ها	نام فیلم: طعم گیلان
برنده بهترین بازیگر نقش اول مرد جشنواره فیلم برلین	برنده جایزه نخل طلای جشنواره فیلم کن
اصغر فرهادی	مجید مجیدی
سال تولید: ۱۳۸۹	سال تولید: ۱۳۷۶
نام فیلم: جدایی نادر از سیمین	نام فیلم: بچه‌های آسمان
برنده جایزه اسکار بهترین فیلم خارجی‌زبان	نامزد جایزه بهترین فیلم خارجی زبان اسکار
اصغر فرهادی	ناصر تقوایی
سال تولید: ۱۳۹۰	سال تولید: ۱۳۶۵

صدسال در سه قاب

کمدین‌ها از روز نخست زوج بودند

این تصویر که می‌بینید، پوستر اولین فیلم کم‌دی در سینمای ایران است به نام «آبی و رابی» که سال ۱۳۰۹ توسط اوانس اوهانیان‌س ساخته شد و ۱۲ دی همان سال ساعت ۱۴ در سینماهایک به نمایش درآمد. هزینه ساخت این فیلم ۵۶۰ تومان بود و تهیه‌کننده ۷۰۰۰ تومان از فروش فیلم سود کرد. داستان فیلم اتفاقات بامزه‌ای است که برای آبی و رابی رخ می‌دهد مثلاً این که یکی آب می‌نوشد و آن دیگری شکمش باد می‌کند یا مرغ سفارش می‌دهند اما غذایشان پرواز می‌کند.

مردم در انتظار تماشای فیلم ساموئل خاچیکیان هستند

باورش برای ما که امروز رسانه‌ها و سالن‌های متعدد برای تماشای فیلم داریم، کمی سخت است اما این تصویر نه‌انعتصاب‌را نشان می‌دهد، نه اعتراض، نه سفرانی یا هر نوع برنامه دیگری. اینجا خیابان لاله‌زار تهران است به تاریخ ۲۴ فروردین ۱۳۳۷ و مردم جمع شده‌اند که فیلم سینمایی «طوفان در شهر ما» ساخته ساموئل خاچیکیان را ببینند. خاچیکیان را اولین جنایی‌ساز سینمای ایران می‌دانند و فیلمش هم درباره یک دیوانه نجسری بود که از بیمارستان فرار کرده بود. همین جذابیت‌ها را بگذار کنار موفقیت فیلم اول همین کارگردان به نام «چهاراره حوادث»، تعداد سینماهای شهر تهران در سال ۱۳۳۷ را در نظر بگیرید تا این جمعیت انبوه، کمتر اسباب تعجب‌تان شود.

صدها نفر زنده‌زنده در سالن سینما سوختند

تمام اتفاقاتی که در تاریخ یکصد ساله سینمای ایران رخ داده، شیرین و جذاب نبوده است. این تصویر یکی از غم‌انگیزترین‌هاست؛ سوختن سینما رکس آبادان در شب ۲۸ مرداد ۱۳۵۷ یعنی درست کمی قبل از پیروزی انقلاب اسلامی ایران. آتش‌سوزی عمدی بود اما ساواک زیر بارش نرفت. تقریباً نزدیک ۷۰۰ نفر زنده‌زنده در حال تماشای فیلم گوزن‌ها در این آتش‌سوزی سوختند و به شهادت رسیدند. حالا ۵۱ سال می‌شود که به جای سینما رکس، یک مرکز تجاری ساخته شده است.